

De vlag kan nog niet uit

Visitatiecommissie geeft hao een voldoende

De vijf agrarische hogescholen krijgen voor de opleidingen dier- en veehouderij, tuinbouw en akkerbouw en diermanagement een voldoende. Het is wel goed, maar het kan beter. Dat blijkt uit het rapport van de Visitatiecommissie Landbouw dat op 14 mei verscheen. Voor kwaliteitszorg en oriëntatie op de wetenschappelijke kennis heeft de commissie aan de meeste scholen een onvoldoende gegeven. De beste opleiding bestaat niet, vindt de commissie.

”**D**e vijf agrarische hogescholen doen het niet slecht”, zegt Wim Hanekamp, voorzitter van de visitatiecommissie Landbouw, “maar het kan nog wel beter.” Hanekamp, werkzaam bij

Animal Sciences Group van Wageningen UR, presenteerde met zijn commissie op 14 mei het rapport ‘Profiel Leren’ waarin ze elf opleidingen onder de loep nam op de vijf hogescholen in Deventer, Leeuwarden, Dronten, Den Bosch en Delft. De opleidingen wor-

den over het algemeen met een voldoende beoordeeld.

De scholen zelf zijn positief: “Ik denk dat we het als agrarische hogescholen goed gedaan hebben”, is de reactie van Niko van Hemert, locatiedirecteur in Delft. En Jan Denissen, sector direc-

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIGROK

▲ *Hao-studenten moeten meer in aanraking komen met wetenschappelijke ontwikkelingen en publicaties*

teur Dier en Milieu bij HAS Den Bosch is best een beetje trots op het resultaat: “We krijgen de score goed op een zevental onderdelen, best knap.” Maar Hanekamp vindt dat het nog niet zo goed is dat de vlag uit kan. Scholen moeten bijvoorbeeld nog wel werken aan verbetering van hun kwaliteitszorgsysteem of aan de oriëntatie op wetenschappelijke kennis.

Persoonsafhankelijk

De visitatiecommissie onderzocht in opdracht van de HBO-raad de opleidingen tuinbouw en akkerbouw en dier- en veehouderij op de vijf hogescholen en de opleiding diermanagement in Leeuwarden. Ze keek naar drie gebieden: het arbeidsmarktperspectief, de studeerbaarheid en bedrijfseconomische aspecten van de opleidingen en de organisatieontwikkeling. Voor elk van die drie gebieden onderzocht ze verschillende aspecten zoals bijvoorbeeld het beroepsbeeld, de toetsing of het personeelsbeleid.

Dat deden ze door zich te verdiepen in documentatie van de scholen, waaronder een zelfevaluatie-rapport. De com-

missieleden bezochten de scholen en spraken met directie, docenten, afgestudeerden en vertegenwoordigers uit het werkveld. Elk kwaliteitsaspect kreeg een eindoordeel volgens een vierpuntsschaal: uitstekend, goed, voldoende of onvoldoende (zie ook kader). De commissie schrijft in het lijvige rapport dat ze bij haar eindoordeel niet sterk keek naar wat er op papier staat, maar vooral lette op wat de scholen doen. Daarom zijn veel aspecten met een voldoende beoordeeld: wel aan de maat, maar het kan beter. Maar er zijn ook onvoldoendes gegeven, bijvoorbeeld voor de aspecten ‘wetenschappelijke oriëntatie’ en ‘bewaking kwalificatie’.

Van Hemert vond dat de commissie buitengewoon kritisch was op de wetenschappelijke verankering. Denissen van Den Bosch vindt dat de commissie te veel nadruk legt op die wetenschappelijke oriëntatie. Zijn school richt zich vooral op het bedrijfsleven. In de contacten krijgt hij geen signalen dat het niveau onvoldoende zou zijn. “Die onvoldoende strookt niet met mijn gevoel voor de werkelijkheid”, zegt hij.

Hanekamp legt uit dat de commissie

dat belangrijk vindt, omdat hbo’ers in het werkveld een belangrijke rol spelen in de doorstroom van wetenschappelijke kennis naar de praktijk. Om dat waar te kunnen maken moeten afgestudeerden die kennis kunnen begrijpen en vertalen. “Die aandacht voor de wetenschappelijke kennis is er niet genoeg”. Studenten moeten dus meer in aanraking komen met wetenschappelijke ontwikkelingen en publicaties daarover en hun docenten moeten zorgen dat ze hun kennis op peil houden. Ze doen dat wel, maar ze worden te weinig ondersteund door een gericht scholingsbeleid. “Het is te zeer persoonsafhankelijk”, vindt Hanekamp.

Rommelig

Het rapport schetst een beeld van opleidingen die wel goed lopen, maar waar een structureel kwaliteitszorgsysteem ontbreekt. Niet alle docenten zijn even sterk in het begeleiden van groepen, de invulling van de stages hangt soms te veel af van de stagebedrijven en de toetsing is niet altijd goed afgestemd op de veranderende →

Overzicht beoordelingen aspecten visitatie Landbouw

Matrix van oordelen

O = Onvoldoende

V = Voldoende

G = Goed

– = niet vastgesteld

	Delft TA	Delft DV	Den Bosch TA	Den Bosch DV	Deventer TA	Deventer DV	Dronten TA	Dronten DV	Leeuwarden TA	Leeuwarden DV	Leeuwarden DM
1.1 Beroepsbeeld	V	V	V	G	V	V	G	G	V	V	G
1.2 Eindkwalificaties	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
2.1 Binnenschools curriculum	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
2.2 Buitenschools curriculum	V	V	G	G	V	V	V	V	V	V	V
2.3 Samenhang in curriculum	V	V	V	V	V	G	V	V	V	V	V
3.1 Bewaking kwalificaties	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	V
3.2 Gerealiseerde kwalificaties	V	V	V	V	–	V	V	V	V	V	V
4 HBO-niveau	V	V	V	V	–	V	V	V	V	V	V
5.1 Werkvormen	V	V	G	G	V	V	V	V	V	V	V
5.2 Toetsing	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	G
7.1 Selectie en verwijzing	V	V	V	V	V	V	G	G	O	O	V
7.2 Studievoortgang	V	V	G	G	V	V	V	V	V	V	V
7.3 Studiebegeleiding	V	V	G	G	V	G	V	V	V	O	G
7.4 Stagebegeleiding	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
8 Kwantitatieve resultaten	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
9.1 Contacten met Werkveld	O	O	G	G	G	G	V	V	V	V	G
9.2 Wetenschappelijke oriëntatie	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	V
10.1 Organisatiestructuur	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
10.2 Organisationscultuur	V	V	G	G	V	G	V	V	V	V	G
11.1 Personeelsbeleid	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	G
11.2 Faciliteiten	V	V	G	G	V	V	V	V	V	V	V
12.1 Interne kwaliteitszorg	V	V	O	O	O	O	O	O	V	V	V
12.2 Voortgang sinds vorige visitatie	V	V	G	G	V	V	V	V	V	V	V
12.3 Zelfevaluatie rapport	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V

(Eindrapport van de visitatiecommissie Landbouw in opdracht HBO-raad, p. 309)

onderwijspraktijk. “Je kunt niet met een schriftelijk examen toetsen of iemand initiatiefrijk is of ondernemend”, legt Hanekamp uit. Hoewel de commissie inhoudelijk tevreden is over de opleiding, heeft ze toch wel wat aanmerkingen. Scholen benaderen de maatschappelijke problematiek te eenzijdig vanuit de landbouwsector. En de commissie vindt het goed dat scholen uitgaan van een brede inzetbaarheid van de afgestudeerden, maar sommige opleidingen met een accent op (glas)tuinbouw, akkerbouw, melkveehouderij of intensieve veehouderij gaan toch meer de diepte in. Ze waarschuwt voor een te grote kloof die optreedt tussen breedte en diepte van het onderwijs. De studeerbaarheid van de opleidingen is goed. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat de inschrijfduur van studenten de afgelopen jaren korter is geworden. Bovendien geven studenten aan dat de opleidingen niet te zwaar zijn. Maar de organisatie van het onderwijs, de informatiestroom en de roostering verlopen soms rommelig.

Rooskleurig

Natuurlijk komt de commissie met aanbevelingen voor de scholen. “Als ik directeur was, zou ik als eerste serieuzer kijken naar een kwaliteitszorgsysteem”, zegt Hanekamp. Hij vindt dat belangrijk omdat je alleen zo structureel kunt werken aan verbeteringen en duidelijk kunt maken dat je goed bezig bent. Andere verbeterpunten zijn de toetspraktijk en de wetenschappelijke oriëntatie.

Van Hemert wil Woody Maijers, lector Integrale Voedsel- en Productieketens, inzetten om het kennisniveau in de opleiding te verbeteren en studenten in te schakelen bij onderzoeksprogramma's. Denissen denkt dat in zijn contacten met praktijkonderzoekcentra en Wageningen UR de kennisdroom te kunnen verbeteren. Hanekamp schrijft in de inleiding van het rapport dat hij zich twee jaar geleden met zijn dochter oriënteerde op een vervolgopleiding. Het viel hem toen op dat er een echte studentenmarkt is. Scholen doen er alles aan om hun opleidingen positief voor het dag-

licht te brengen. Tijdens het onderzoek heeft de commissie ontdekt dat het voorlichtingsmateriaal soms te rooskleurig is. Om te voorkomen dat scholen de resultaten verkeerd gebruiken, heeft hij expliciet geschreven dat er ‘geen beste opleiding is’. Omdat de HAS Den Bosch wel trots is op de goede score, hebben ze in een persbericht laten weten dat zij de beste zijn. Hanekamp ziet dit als een typisch voorbeeld van te rooskleurige pr.

Jan Nijman

Het volledige rapport vindt u op www.hbo-raad.nl